

BÀI DỰ THI

Cuộc thi giới thiệu sách về Chủ tịch Hồ Chí Minh với chủ đề “Bác Hồ - Niềm tin yêu qua từng trang sách” năm 2022

Họ và tên: Nguyễn Thị Bé Huyền

Đơn vị: Chi đoàn Cơ quan Thành uỷ, Thành đoàn Quảng Ngãi.

Chủ tịch Hồ Chí Minh là một trong những nhà tư tưởng, một lãnh tụ cách mạng thế giới đã bàn nhiều về vấn đề đạo đức và giáo dục đạo đức. Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh rất sâu sắc, phong phú, cả về lý luận và thực tiễn, đã trở thành một bộ phận vô giá của văn hoá dân tộc và nhân loại, một sức mạnh to lớn làm nên mọi thắng lợi cách mạng Việt Nam. Hồ Chí Minh khẳng định đạo đức là nguồn nuôi dưỡng và phát triển con người: *“Cũng như sông thì có nguồn mới có nước, không có nguồn thì sông cạn. Cây phải có gốc, không có gốc thì cây héo. Người làm cách mạng phải có đạo đức, không có đạo đức thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân”*¹. Chúng ta đang sống trong thời đại mới - thời đại văn minh, khoa học, nhất là sự phát triển vượt bậc của ngành công nghệ thông tin; nó đã làm cho cuộc sống con người ngày được nâng cao. Hiện nay, sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống biểu hiện tính chất, mức độ khác nhau, diễn ra ở các đối tượng khác nhau, như Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ ra: *“Trong thế giới cái gì cũng biến hóa, tư tưởng con người cũng biến hoá. Có cái thì biến hóa tiến bộ lên, tức là phát triển; có cái thì biến hóa lạc hậu đi, tức là suy thoái. Suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống là sự giảm sút ý chí chiến đấu, phai nhạt lý tưởng, dao động về chính trị, sa sút phẩm chất đạo đức, xuống cấp về lối sống”*.

Xuất phát từ thực tiễn đó, cùng với việc tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, nhằm góp phần nâng cao nhận thức cho cán bộ, đảng viên, công chức, viên chức và nhân dân về giá trị to lớn của tấm gương, đạo đức Hồ Chí Minh, tạo ra những chuyển biến trong ý thức tu dưỡng, rèn luyện và hành động theo tấm gương đạo đức của Người góp phần đẩy lùi sự suy thoái về đạo đức chính trị, lối sống và các tệ nạn xã hội; xây dựng Đảng trong sạch, vững mạnh, củng cố niềm tin của nhân dân vào sự lãnh đạo của Đảng; giáo dục và hướng con người tới cái chân, thiện - mỹ, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia - Sự thật xuất bản cuốn sách *Học tập đạo đức Bác Hồ* của Giáo sư, Anh hùng Lao động thời kỳ đổi mới Vũ Khiêu. Nội dung cuốn sách gồm ba chương:

¹ Hồ Chí Minh: toàn tập, t.5, tr.252-253

Chương I. Tám gương đạo đức Hồ Chí Minh.

Chương II. Nội dung cơ bản của tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh.

Chương III. Những vấn đề học tập và làm theo tám gương đạo đức Hồ Chí Minh trong sự nghiệp của nhân dân ta ngày nay.

Với tình cảm sâu sắc và sự uyên bác của mình, Giáo sư, Anh hùng Lao động Vũ Khiêu đã luận giải một cách độc đáo về tư tưởng, tình cảm, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh một cách ngắn gọn, súc tích, dễ hiểu, vừa giản dị và sâu sắc, đan xen những mẩu chuyện hết sức chân thực, sinh động, đem lại cho bạn đọc những thu hoạch bổ ích, những cảm nhận mới, những hiểu biết sâu hơn về Chủ tịch Hồ Chí Minh. Trong tác phẩm này, tác giả đã kết hợp được phong cách nghị luận với lối kể chuyện hóm hỉnh cùng những lập luận sắc bén đan xen các mẩu chuyện hết sức chân thực, sinh động, để người đọc tự suy ngẫm, từ đó rút ra những bài học bổ ích cho mình. Trong vai trò người kể chuyện, tác giả đã dẫn dắt người đọc tìm hiểu về tư tưởng, tình cảm, đạo đức và phong cách Chủ tịch Hồ Chí Minh trong cuộc đời hoạt động cách mạng, về những tình cảm gia đình, tình bạn, tình đồng chí và tinh thần quốc tế vô sản của Người, giúp người đọc ở mọi lứa tuổi, mọi tầng lớp xã hội có thể tiếp cận, học tập, noi theo và vận dụng trong cuộc sống. Phần cuối của cuốn sách, tác giả đã tập trung làm rõ những yêu cầu mới về đạo đức và lối sống trong giai đoạn mới của cách mạng; mối liên hệ giữa đạo đức và kinh tế; sự cần thiết phải học tập và làm theo tám gương đạo đức Hồ Chí Minh...

Tại Chương I, Tám gương đạo đức Hồ Chí Minh, tác giả đã đưa người đọc đến cuộc đời Hồ Chí Minh từ lúc ra đời trong hoàn cảnh nghèo khó của quê hương Nghệ An, đến một chuỗi dài những thử thách, ghê gớm nhất trước giàu sang, nghèo khổ và uy lực. Nhưng ý chí của Người là một chất kim cương không sắt lửa nào có thể hủy diệt. Tâm hồn Người luôn luôn rực rỡ như mặt trời không thể có mây đen nào che khuất. Hồ Chí Minh dạy chúng ta: “*Đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống. Nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày mà phát triển và củng cố. Cũng như ngọc càng mài càng sáng, vàng càng luyện càng trong*”². Trong thời đó, nghèo khổ không chuyển lay được lòng Người mà mọi kiểu giàu sang, mua chuộc và quyền rũ từ phía tư sản và thị dân cũng đều bị Người coi như bọ rác dưới chân. Bao lần bị kết án tử hình và trải qua ba mươi nhà tù, nhưng không uy vũ nào khuất phục được Người. “Thân thể ở trong lao” nhưng tinh thần của Người vẫn ở ngoài lao, hướng về Tổ quốc và tin tưởng sắt đá vào thắng lợi của cách mạng.

² Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.11, tr.612.

Tác giả khẳng định: “*Mai đây hàng loạt những vấn đề mới của cách mạng sẽ còn tiếp tục được đặt trước Đảng và nhân dân ta. Cuộc chiến đấu sẽ còn được diễn ra dưới nhiều hình thức phong phú trên mọi lĩnh vực kinh tế, chính trị và tư tưởng. Đời sống hằng ngày sẽ đem lại nhiều đổi mới trong suy nghĩ, tình cảm và hành động. Đạo đức cũ còn để lại tàn dư trong xã hội mới và đạo đức phản động còn tiếp tục tấn công từ bên ngoài. Đạo đức mới của chúng ta còn tiếp tục đứng trước rất nhiều thử thách*”. Cả cuộc đời Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ xác định một lý tưởng sống đó là “*Không có gì quý hơn độc lập, tự do*”. Lý tưởng ấy chính là mục đích cuộc sống của Hồ Chí Minh: “*Cả đời tôi chỉ có một mục đích, là phấn đấu cho quyền lợi Tổ quốc, và hạnh phúc của quốc dân*”.

Yêu nước và thương người là điểm cốt lõi trong ý nghĩ, tình cảm và hành vi của Hồ Chí Minh. Bởi lòng thương người ở Hồ Chí Minh chính là chủ nghĩa nhân đạo cao nhất, tình cảm sâu sắc đối với nhân dân lao động hướng về giai cấp vô sản và các dân tộc bị áp bức trên toàn thế giới. Người coi những nỗi đau khổ ấy là nỗi đau khổ của chính mình. “*Gộp cả những nỗi đau khổ riêng của mỗi người, mỗi gia đình lại thì thành nỗi đau khổ của tôi*”³. Vì thế, trái tim mênh mông của người đã “ôm cả non sông vạn kiếp người”, đã coi “bốn phương vô sản đều là anh em”, đã mang ý chí sắt đá là suốt đời chiến đấu nhằm xóa bỏ cảnh lầm than, tủ nhục và đau thương trên toàn thế giới. Tình cảm sâu sắc ấy ở Hồ Chí Minh đã khiến cho chủ nghĩa yêu nước, chủ nghĩa nhân đạo ở Người gắn liền với chủ nghĩa quốc tế vô sản.

Yêu thương con người - nét đẹp vĩnh hằng trong chuẩn mực đạo đức Hồ Chí Minh. Với Hồ Chí Minh, tình yêu thương con người là không biên giới. Trước hết, Người lo cho dân tộc của Người và sau đó, Người lo cho tất cả những kiếp người trên hành tinh còn bị đọa đầy, đau khổ, bởi vì: “*Họ là thân thích ruột già, công nông thế giới đều là anh em*”. Cho tới trước lúc đi xa, trong lời *Di chúc*, khi để lại: “*muôn vàn tình thân yêu cho toàn dân, toàn Đảng, cho toàn thể bộ đội, cho các cháu thanh niên và nhi đồng*” và “*gửi lời chào thân ái đến các đồng chí, các bầu bạn, và các cháu thanh niên nhi đồng quốc tế*”. Trong bản *Di chúc* Bác ghi thêm câu: “*Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau*”. Chỉ một dòng này thôi, cho thấy sự trân trọng của Người về việc không ngừng rèn luyện đạo đức cho mỗi cán bộ, đảng viên.

Cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, mục tiêu phấn đấu và rèn luyện đạo đức. “*Trước hết là Cần, tức là tăng năng suất trong công tác, bất kỳ công tác nào. Kiệm tức là không lãng phí thì giờ, của cải của mình và của nhân dân. Liêm là không tham*

³ Hồ Chí Minh: *Toàn tập*, Sđd, t.15. tr.674.

ô và luôn luôn tôn trọng giữ gìn của công và của nhân dân. Chính tức là việc phải thì dù nhỏ cũng làm, việc trái thì dù nhỏ cũng tránh”. Chủ tịch Hồ Chí Minh không có lợi ích riêng nào ngoài lợi ích chung của cách mạng, không có hạnh phúc riêng nào ngoài hạnh phúc chung của đồng bào. Với đôi dép cao su, một manh áo vải, Người nguyện một đời làm đầy tớ trung thành của nhân dân. Bản thân Người cũng thường xuyên nhắc nhở cán bộ và nhân dân giữ tác phong khiêm tốn, giản dị, tạo ra một nếp sống lành mạnh, tránh được một cám dỗ của giàu sang, danh vọng.

Học, học nữa, học mãi để không ngừng nâng cao nhận thức và hiệu quả của đạo đức. Chủ tịch Hồ Chí Minh nói: “*Dưới chế độ thực dân phong kiến, mục đích đi học là cốt được mảnh bằng để làm ông thông, ông phán, lĩnh lương nhiều, ăn ngon, mặc đẹp. Thế thôi, số phận dân tộc thế nào, tình hình thế giới biến đổi thế nào, không hay, không biết gì hết*”. Ngày nay, mục đích học tập của chúng ta hoàn toàn khác hẳn “*Học để phụng sự ai?*”. Người nói: “*để phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, làm cho dân giàu nước mạnh, tức là để làm trọn nhiệm vụ người chủ của nước nhà*”. Không phải chỉ ở tại nhà trường, có lên lớp, mới học tập, tu dưỡng rèn luyện và tự cải tạo được. Trong mọi hoạt động cách mạng, chúng ta đều có thể và đều phải học tập, tự cải tạo.

Tại Chương II, Nội dung cơ bản của tư tưởng Hồ Chí Minh được tác giả thể hiện ở 04 nội dung:

Thứ nhất, đạo đức trong chiến đấu.

*"Trung với nước, hiếu với dân
Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành
Khó khăn nào cũng vượt qua
Kẻ thù nào cũng đánh thắng"*

Ở Hồ Chí Minh, phấn đấu cho quyền lợi của Tổ quốc và hạnh phúc của nhân dân là mục đích cao cả xuyên suốt cả đời Người. Suốt đời, Người đã thể hiện phương châm sống của mình: “*Giàu sang không thể quyến rũ, nghèo khó không thể chuyển lay, uy lực không thể khuất phục*”. Sống giữa những đô thị lớn nhất của thế giới, hằng ngày tiếp xúc với những cảnh ăn chơi cực kỳ xa hoa, Hồ Chí Minh không bao giờ bị cám dỗ, chuyển lay. Học tập đạo đức Hồ Chí Minh, những đảng viên, cán bộ và những thế hệ thanh niên đã tầng tầng lớp lớp tiến lên như giông bão: không sợ khó, không sợ khổ, không sợ chết.

Thứ hai, đạo đức trong lao động. Chủ tịch Hồ Chí Minh thường nhấn mạnh: Lao động là vẻ vang, lao động nào cũng đáng quý trọng như nhau. Giá trị của người lao động thể hiện ở những cống hiến, những sáng tạo mà họ đem lại cho xã hội. “*Bất*

cứ làm nghề gì, có ích cho nước nhà, cho nhân dân, cho giai cấp, đều là vẻ vang. Bất cứ nấu bếp, quét nhà hay làm chủ tịch, đều phải lao động cả, làm gì ích nước, lợi dân là vẻ vang..... Để bảo vệ của cải chung đó, đối với thói tham ô, lãng phí, ta phải chống lại. Thế đã đủ chưa? Chưa đủ, mỗi một công nhân đã là chủ của xí nghiệp, chủ nước nhà, phải tự nguyện tự giác giữ kỷ luật lao động.....”. Chủ tịch Hồ Chí Minh nhắc nhở cán bộ cách mạng phải có thái độ liêm chính và chí công vô tư. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy rằng: *"Khi nào không nên tiêu xài thì một hạt gạo, một đồng xu cũng không tiêu. Khi có việc đáng làm. một ích lợi cho đồng bào, cho Tổ quốc thì dù bao nhiêu công sức, tốn bao nhiêu của cải cũng vui lòng. Như thế mới đúng là kiệm".* Việc đáng tiêu mà không tiêu là bủn xỉn, đại dột, chứ không phải là kiệm".

Thứ ba, đạo đức trong học tập. Ngay sau khi Cách mạng Tháng Tám thành công, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nêu lên khẩu hiệu chiến đấu cho toàn quốc: *"Chống giặc đói, giặc dốt, giặc ngoại xâm"*. Tác giả đã trích dẫn nhiều câu chuyện về ý chí tự học của Bác như câu chuyện tự học tiếng Anh của Bác, mỗi ngày một bài và học thuộc mười từ. Bác từng nói với bạn: *"Trong những ngày nghỉ, không nên tiêu phí tiền bạc, mất thì giờ ở bãi biển để nhìn những người đàn bà đi tắm, mà nên đi du lịch, học hỏi được nhiều"*. Ta còn phải học Bác ở tinh thần vượt gian khổ để học tập. Cả cuộc đời Người dành trọn tình cảm, sự yêu thương của mình cho toàn Đảng, toàn dân và toàn quân ta, đặc biệt làm lớp thế hệ thanh niên - lực lượng xung kích trên các mặt trận, "rường cột" của quốc gia. Đó là ngọn đèn soi sáng cho mỗi hành động, mỗi bước đi để thanh niên Việt Nam vững vàng tiến lên theo con đường mà Đảng và Bác kính yêu đã lựa chọn. *"Thanh niên là một bộ phận quan trọng của dân tộc. Dân tộc bị nô lệ thì thanh niên cũng bị nô lệ. Dân tộc được giải phóng, thanh niên mới được tự do. Vì vậy, thanh niên phải hăng hái tham gia cuộc đấu tranh của dân tộc. Nhiệm vụ chính của thanh niên học sinh là học...Bác mong rằng thanh niên, học sinh noi gương anh dũng ấy mà làm đúng những lời Bác dạy"*⁴.

Thứ tư, Đạo đức Hồ Chí Minh trong tình cảm gia đình. Có rất nhiều câu chuyện về tình cảm gia đình của Bác được kể trong tác phẩm. Câu chuyện về cuộc gặp của Bác với chị ruột Nguyễn Thị Thanh, anh cả Khiêm, về người cha Cụ Phó bảng Nguyễn Sinh Sắc, mẹ Hoàng Thị Loan.... Bác từng nói: *"Ngài biết rằng tôi không có gia đình, cũng không có con cái. Nước Việt Nam là gia đình của tôi. Tất cả thanh niên Việt Nam đều là con cháu của tôi. Mất một thanh niên thì hình như tôi đứt một*

⁴ Trong bài nói chuyện với nam nữ thanh niên học sinh các trường trung học Nguyễn Trãi, Chu Văn An và Trưng Vương.

đoạn ruột” . “Tôi chưa có gia đình riêng. Gia đình của tôi là đại gia đình các dân tộc Việt Nam”.

Thứ năm, đạo đức mới trong tình bạn, tình đồng chí. Người dạy: “Hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin là phải sống với nhau có tình có nghĩa. Nếu thuộc bao nhiêu sách mà sống không có tình có nghĩa thì sao gọi là hiểu chủ nghĩa Mác - Lênin được”⁵ . Đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh cổ vũ tình bạn trong sáng và mạnh mẽ giữa những người gắn bó với nhau trong chiến đấu, trong lao động, trong phát minh khoa học và sáng tạo nghệ thuật. Đồng thời, chúng ta cũng phê phán nghiêm khắc những kẻ biến tình bạn thành quan hệ tiền tài, bao che và móc ngoặc với nhau, tụ tập để phá hoại những lợi ích xã hội, lợi dụng “tình bạn” để đầu cơ trục lợi.

Thứ sáu, Hồ Chí Minh với tình bạn quốc tế. Tinh thần quốc tế trong sáng là phẩm chất, là yêu cầu đạo đức của mỗi người Việt Nam trong mối quan hệ rộng lớn, vượt qua phạm vi quốc gia, dân tộc. Người cho rằng: “Dù màu da có khác nhau, trên đời này luôn có hai giống người: giống người bóc lột và giống người bị bóc lột. Mà có chỉ có một mối tình hữu ái là thật mà thôi: tình hữu ái vô sản”⁶, “Bốn phương vô sản đều là anh em”.

Chương III, Những vấn đề học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh trong sự nghiệp của nhân dân ta ngày nay.

Giai đoạn mới của cách mạng là những yêu cầu mới về đạo đức và lối sống. Mỗi giai đoạn cách mạng bao giờ cũng là một quá trình đầy gian nan, một cuộc thử vàng đối với người cán bộ. Ngay từ năm 1927, Hồ Chí Minh đã nói: “Cách mệnh là phá cái cũ đổi ra cái mới, phá cái xấu đổi ra cái tốt” . Và “Trong thế giới, cái gì cũng biến hóa. Tư tưởng của người cũng biến hóa”. Người luôn luôn ủng hộ cái mới, sự suy nghĩ cầu tiến bộ, đồng thời phê phán những đầu óc bảo thủ: “Trước thế nào là sau cứ làm thế. Không có chịu nghĩ ra cái mới. Nghĩ đến cái mới là ngại . Xã hội bây giờ ngày một phát triển. Tư tưởng hành động cũng phải phát triển. Nếu cứ giữ lấy cái kẹp giấy không thay đổi là không đi đến đâu cả” .

Trong tư tưởng và hành vi của mình, Hồ Chí Minh luôn luôn có sự gắn bó giữa đạo đức và kinh tế. Phát triển kinh tế phải đi đôi với phát triển về văn hóa và đạo đức. Sự giàu có về mặt vật chất không phải lúc nào cũng đi đôi với sự giàu có về tinh thần. Trở thành một con người có văn hóa và đạo đức thì có khi phải mất cả cuộc đời, còn mua được một bộ quần áo đẹp, kiếm được một căn nhà sang thì chỉ cần một buổi. Trong tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh, Người luôn đặt lợi ích tinh thần cao hơn

⁵ Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.1, tr.29.

⁶ Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd*, t.1, tr.287.

lợi ích vật chất, lợi ích xã hội cao hơn lợi ích cá nhân và suốt đời rèn luyện bản thân mình theo tinh thần ấy.

Hiện nay, một số cán bộ, đảng viên là cấp ủy viên, cán bộ giữ vị trí lãnh đạo, quản lý còn những biểu hiện thiếu tinh thần trách nhiệm trong công việc, cố ý làm trái các chủ trương, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, quan liêu, chuyên quyền, độc đoán. vì lợi ích cá nhân... Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI) đã chỉ rõ: *“Tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, tệ tham nhũng, lãng phí, hư hỏng trong một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên, kể cả ở cấp cao, chưa được đẩy lùi mà thậm chí ngày càng có chiều hướng nghiêm trọng hơn, làm xói mòn lòng tin đối với Đảng”*. Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI) đã chọn ra ba vấn đề đang thực sự cấp bách và cần làm đó là: *“Ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên, như là cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp...”*.

Trước tình hình nói trên và trong xã hội ta ngày nay, việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức cách mạng của Hồ Chí Minh có ý nghĩa hết sức quan trọng. Tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh luôn là nền tảng tinh thần xã hội, là động lực và nguồn sức mạnh to lớn để nhân dân ta phát huy nội lực, vượt qua mọi thử thách để tiến lên. Đặc biệt, học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh là một biện pháp quan trọng để mỗi cán bộ, đảng viên phát huy vinh dự và trách nhiệm của mình, khắc phục mọi tình trạng suy thoái về đạo đức, lối sống, củng cố và giữ vững niềm tin của nhân dân về sự lãnh đạo của Đảng.